

РОЛЬ БЮДЖЕТУВАННЯ В УПРАВЛІННІ ФІНАНСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Проаналізовано принципи бюджетування на підприємстві, його використання. Розглянуто основні завдання та економічне значення. Досліджено роль бюджетування в управлінській діяльності підприємства.

Ключові слова: бюджет, бюджетування, управління, бюджетна система.

Abstract

The basics of budgeting at the enterprise and its use are analyzed. The main tasks and economic importance are considered. The role of budgeting in the management activity of the enterprise is studied.

Keywords: budget, budgeting, management, budget system.

Вступ

В умовах як ринкової, так і планової економіки основну складову успішного управління складає бюджетування. Бюджетування за своєю сутністю являє процес контролювання, планування та аналізу бюджету, тобто документу, в якому розписані інструкції з розподілу, витрачання та формування обмежених ресурсів суб'єкту господарства.

При правильному використанні бюджету, він може стати інструментом ефективного управління організацією, оскільки, будучи використаним, він забезпечує збільшення прозорості організації для менеджменту, підвищення рівня контролю над витратами коштів та досягненням запланованих результатів роботи. Саме через цю причину зацікавленість у бюджетуванні показують не тільки державні установи, для яких цей процес є обов'язковим, а й більшість комерційних структур.

Виклад основних результатів дослідження

Бюджетування є невідмінною складовою управлінського обліку і застосовується в багатьох сферах управління. У фінансовому менеджменті воно дозволяє заздалегідь створити чітке уявлення про структуру бізнесу підприємства, регулювати обсяг витрат у межах, що відповідають загальному надходженню коштів, визначити час та обсяг фінансування. У сфері управління комерційною діяльністю воно змушує керівників займатися маркетингом, розробляти більш точні прогнози та визначати найбільш доцільні комерційні заходи у межах, що забезпечені наявними ресурсними можливостями. У сфері організації загального управління цей метод чітко визначає значення та місце кожної функції, здійснюваної в організації, дозволяє забезпечити належну координацію діяльності цих служб та орієнтувати їх на спільну діяльність для досягнення затверджених у бюджеті показників. У сфері управління витратами цей метод сприяє більш ощадливому використанню ресурсів та забезпечує пошук шляхів зниження витрат [1].

Залежно від спеціалізації, етапу життєвого циклу, типу внутрішньої організації, видів діяльності та інших чинників, підприємство самостійно обирає структуру, види і склад бюджетів.

Основні завдання бюджетування та їх виконання:

- контроль за фінансовими ресурсами організації та вироблення методів стимулювання співробітників на основі виконання планування бюджету включає в себе контроль-стимулююче завдання. В цьому випадку достатньо прийняти бюджет витрат для досягнення мінімальних завдань, а контроль його виконання здійснювати за допомогою організаційних заходів;

- будь-який вид діяльності потребує планування, проте найбільш важливим воно є для інвестиційної. Для планування діяльності потрібно передбачити та забезпечити бюджет витрат;

- аналіз прибутковості, який дає доступ до отримання даних про види послуг, які приносять головний дохід; інформації про філії і додаткові установи, яким варто приділяти увагу для розвитку, а яким треба зменшити фінансування або взагалі закрити; з якою аудиторією треба активно працювати.

Сьогодні, для вивчення складних економічних систем, необхідно створювати бюджетну систему, яка враховуватиме складність планованих проєктів та завдань, що стоять перед організацією. У зв'язку з цим, існує потреба розробляти нові методи бюджетування, які допоможуть встановити та пояснити складні взаємозв'язки між елементами господарської діяльності, визначити сучасний режим розвитку, тенденції та напрямки змін.

Використовуючи правильний метод бюджетування як на державному, так і на рівні суб'єкту господарювання, буде забезпечено значне зростання ефективності управління завдяки додатковим цінностям і покращенню контролю. Для побудови бюджетування витрат на підприємстві необхідно використовувати систему нормативного калькулювання собівартості для основної продукції, а також для допоміжних видів продукції, робіт та послуг, які виробляє суб'єкт господарювання [2].

Основною причиною необхідності бюджетної системи є те, що кожне підприємство, за допомогою довгострокового та поточного планування своєї діяльності, може розраховувати на довгострокову діяльність. Реалізацію всіх поставлених керівництвом цілей визначають підрозділи, і відображають дії та заходи, які охоплені системою планування. Тобто, план виробничого підрозділу відображатиме плановий обсяг виробництва на визначеному рівні, в той же час, як план маркетингової служби – рекламну кампанію і збільшення продажів.

Застосування комплексної автоматизованої системи бюджетного планування діяльності підприємства дозволяє значно підвищити ефективність процедури бюджетування. Завдяки їй керівництво підприємства може одержувати інформацію про виконання бюджету щодня і результативно вносити необхідні корективи до бюджетів з метою підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства. Розробка такої системи має відповідати цілям і задачам підприємства в умовах ринкової економіки. Вона повинна базуватися на підходах і технологіях, що використовуються на західних підприємствах з багаторічним досвідом у плануванні.

Враховуючи дослідження даної теми, можна виділити такі функції інформаційної системи бюджетування:

- формування первинних бюджетів підрозділів та служб на основі їх потреб та можливостей;
- консолідація первинних бюджетів для отримання загальної карти бюджету підприємства;
- узгодження та затвердження контрольних цифр на різних рівнях управління;
- внесення змін та корекцій до бюджету в ході його виконання;
- автоматизація процесу контролю та надання інструментарію для зручного створення звітів;
- виконання різноманітних сервісних функцій для полегшення процесу бюджетування.

Висновки

Отже, дослідивши і проаналізувавши сутність та основи бюджетування, можна сказати, що бюджетування допомагає отримати точну картину та можливість розгляду різних варіантів досягнення поставлених цілей з подальшим оптимальним вибором за визначеними критеріями. Це дозволяє розробити ефективну стратегію формування підприємства в умовах конкуренції та змінливої зовнішньої ситуації, а також забезпечує функції аналізу та контролю в процесі управління підприємством. Бюджетування є важливим інструментом при розробці заходів для досягнення поставлених цілей підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Іщенко Н. А. Організація бюджетування в системі фінансового планування на підприємстві / Б. А. Іщенко // Збірник наукових праць Кіровоград. нац. тех. ун-ту. Економічні науки. – 2011. – № 19 [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2011_19_44
2. Ювженко Н. М. Традиційні та сучасні методи бюджетування: переваги і недоліки / Н. М. Ювженко // Бізнес Інформ. - 2018. - № 7. - С. 239-245 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILEA=&2_S21STR=binf_2018_7_36

Ткачук Людмила Миколаївна – к.е.н., доцент кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: ludatkachuk2017@gmail.com

Краус Олександра Олександрівна – студентка групи МФКД-21б, факультет менеджменту та інформаційних технологій, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: oleksandrakraus@gmail.com

Liudmyla Tkachuk - Candidate of economic sciences, Associate Professor of Finance and innovation management, Vinnitsa National Technical University, Vinnitsa, e-mail: ludatkachuk2017@gmail.com

Oleksandra Kraus - student of group MFKD-21b, Faculty of Management and Information Technologies, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: oleksandrakraus@gmail.com